

ԳՐԱԿԱՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆ ՓՈՐՉ ՄԸ ԲՆԱԳՐԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԻ

Ն Է

Վարդը զարնայնի
Թէ կոյսին տիպար
Այտերուն չ'ըլլար՝
Ո՞վ յարգէր գ'անի:

Թէ չը նըմանէր
Կապոյտն եքերաց
Կոյսին աչերաց՝
Երկինք ո՞վ նայէր:

Թէ կոյսը չ'ըլլար
Սիրուն ու ամբիծ,
Զ'Աստուածն այն երկնից
Մարդ ո՞ւր կը կարդար:

1871

Ա Ռ Կ Ո Յ Մ Ն

Ո՛հ, մինչ ց'ե՞րբ, ըսէ՛, ո՛ կոյս, հոգիս ըլլայ գեղոյդ գերի,
Եւ մինչեւ ց'ե՞րբ թրք-ռան աղիք ցաւած սրտիս եւ ֆնարի,
Լոկ համբուրիկ մ'ուզեցի՝ փաղել այտէդ մէկ քարմ վարդ,
Հառագայք մը խընդրեցի աչերէդ երկնագուարք,
Զըլացար դու անգո՛ւր, վարդ մը դժգոյն նակտիս,
Եւ հառագայք մ'այն անդունդին խոր սրտիս,
Ո՛չ, ես չ'եմ կրնար ապրիլ գուրկ գրկէդ,
Ծիծառնիկն ապրի դուրս բոյնէն գէթ.
Տրտմալարժ հարս զարնեմ ջախջախ,
Գոցեմ սիրտըս սիրաբախ . . .
Մնայք բարով կո՛յս եւ ֆնա՛ր,
Կոյսին տեղ լա՛ց, փա՛ր,
Հակատս նըսեմ,
Հանգչեցնեմ,
Մաշոդ
Հող:

Ն Է

Վարդը գարնային

Թէ կոյսին⁽¹⁾ տիպար

Այտերուն չ'ըլլար՝

Ո՞վ կ'յարգէր⁽²⁾ գ'անի:

Թէ չը նրմանէր

Կապոյտն եք-երաց

Կոյսին⁽³⁾ աչերաց՝Երկինք ո՞վ կ'նայէր:⁽⁴⁾

Թէ կոյսը չ'ըլլար

Սիրուն ու ամբիծ,

Աստուածն⁽⁵⁾ այն երկնից՝

Մարդ ո՞ւր կը կարդար:

1871

(1) Ա. տետրակին մէջ՝ կուսին: Է. Կուսին: (2) Է. Ե. յարգէր: (3) Ա. տետրակին մէջ՝ կուսին: Է. Կուսին: (4) Է. Ե. նայէր: (5) Է. Ե. Ձևաստածն:

Ա Ռ Կ Ո Յ Ս Ն

Ո՛հ, մինչեւ⁽¹⁾ ց'ե՞րբ, ըսէ՛, ո՛ր կոյս, հոգիս ըլլայ գեղոյդ գերի,

Եւ մինչեւ ց'ե՞րբ քրքռան աղիք ցաւած սրտիս եւ ֆնարի,

Լոկ համբուրիկ մ'ուզեցի փաղել այտէդ մէկ քարմ վարդ,

Հառագայք մը խնդրեցի⁽²⁾ աչերէդ երկնագուարք,⁽³⁾

Զըլացար դու, անգո՛ւր, վարդ մը դժգոյն⁽⁴⁾ փակտիս,

Եւ հառագայք մ'այն անդունդին խոր սրտիս.

Ո՛չ, ես չ'եմ կրնար ապրիլ զուրկ գրկէդ,

Ծիծառնիկն ապրի դուրս բոյնէն գէք:

Տրտմալար ֆնարս⁽⁵⁾ զարնեմ ջալջալս,

Գոցեմ սիրտըս սիրաբալս . . .

Մնայք բարով, կոյս և ֆնար,

Կոյսին⁽⁶⁾ տեղ լա՛ց, փա՛ր,

Հակաստս⁽⁷⁾ նըսեմ

Հանգչեցնեմ⁽⁸⁾

Մաշոդ

Հող:

1871

(1) Է. Ե. մինչ: (2) Է. Ե. խնդրեցի: (3) Է. Ե. երկնագուարք: (4) Է. Ե. առժգոյն: (5) Է. Ե. ֆնարս: (6) Է. Ե. կուսին: (7) Է. Ե. ձակաստս: (8) Է. Ե. Հանգչեցնեմ:

Վ Ի Շ Տ Ք Հ Ա Յ Ո Ւ Ն

Փոխանակ փաղցր օրօրներու, հայրենի՛ք,
Որբանիս փոլ մայրիկս ըզքեզ միշտ ողբաց,
Համբուրին հետ շիք մ'ըզգացի արտասոււաց
Աչքս տեսան արցունքներու լոկ երկինք:
Աւերակաց ծաղկանցրդ սոսկ այցելու
Զեփիւն չ'եկաւ նժդեհի փակաւս շոյելու,
Փառաց դարեր ծընող՝ ընկնող հայրենի՛ք,
Մամոռս աւերք եւ դամբարան զօրավիգ:

Արարատեան հսկայից
Ուր ծոր փակտով վիրալից
Հեծէ ոգին հայկական...:
Բայց ի գո՛ւր, ողբ՝ վայ՝ կական
Եւ արտասուք ու հառաչ
Քեզ սփռել չ'են կարող,
Այլ վեհ փակաւ ֆրոնաշող
Ի՛արիւնաբուղիս կող ու լանջ:

Մոխիր հագած՝ արիւն ծըծած սեւ հողեր,
Ուր կը տիրեն սոսկում՝ տրիտուր յիշատակ,
Ալ քոքեր են ծոցէդ յուսոյ փաղցր հրեշտակ
Եւ արիւնոտ դափնի մ'անգամ չ'են քողեր...:
Սեւ շղթաներ եղան ինծի խանձարուր,
Մըքութեան մէջ սրտիս վըրայ հսկեց սուր,
Միքէ Հա՞յ եմ՝ մինչդեռ չ'ես իմս, Հայաստա՛ն,
Եւ հոյակապ՝ վէս կոթողներդ պատուանդան:

Օտարաց գահդ՝ յիշատակ,
Ի գլուխ կրես դու պըսակ
Արդ փըշահիւս՝ սեւ նոհի...:
Ալ չըկա՞յ վառ քաղդ առջի՝
Որուն ականց տեղ անգին՝
Դառնաք-ախիժ մըտածմանց
Քրտունքներ սառ՝ փար կտրած՝
Կննոտ փակաւող պննեցին:

Երբոր տեսաւ արիւնլըւայ վարդին ծոց՝
Վարդատարփիկ բուրբուրն դողով քոչեցաւ,
Սուգին փափկիկ քեւքն արցունքով քրջեցաւ՝
Սիրագեղ լանջք կուսից տեսաւ երբ 'ի խոց...:
Լըռեցին ֆնար՝ համբոյր՝ գեղգեղ եւ մըմունջ,
Հրածե՛շտ տիրեց... եւ սիրակաք շուրքեր մունջ
Համբուրեցին սեւ հողեր՝ ժայռ եւ ալիք,
Թոյլ քոյլ՝ բիւր բիւր ոգիք քըռան տըտմալիք,

ՎԻՇՏՔ ԶԱՅՈՒՆ

Փոխանակ ֆաղցր օրօրներու, հայրենի՛ք,
Որքանիս քով մայրիկս ըզքեզ միշտ ողբաց,
Համբոյրին հետ շիք մ'ըզգացի արտասուաց,
Աչքս տեսան արցունքներու լոկ երկինք:

Աւերակաց ծաղկանցըդ սոսկ այցելու
Զեփիւռն չ'եկաւ նժդեհ փակաւս շոյելու:
Փառաց դարեր ծընող՝ ընկնող հայրենի՛ք,
Մամուռ աւերք եւ դամբարան զօրավիզ

Արարատեան հսկայից՝
Ուր ծոր փակտով վիրալից
Հեծէ ոգին հայկական...:
Բայց ի գո՛ւր, ողբ՝ վայ՝ կական
Եւ արտասուք ու հառաչ
Քեզ ըսփոփել չ'են կարող,
Այլ վեհ փակաւ փրտնաշող
Ի՛արիւնաբուղիս կող ու լանջ:

Մոխիր հագած՝ արիւն ծըծած սեւ հողե՛ր,
Ուր կը տիրեն սոսկում՝ տըխուր յիշատակք,
Ալ ծոցէդ թռեր են յուսոյ ֆաղցր հրեշտակք
Եւ արիւնոտ դափնի մ'անգամ չ'են թողեր...:
Սեւ շղթաներ եղան ինծի խանձարուր,
Մըքութեան մէջ սրտիս վըրայ հսկեց սուր,
Միթէ Հա՞յ եմ՝ մինչդեռ չ'ես իմս, Հայաստա՛ն,
Եւ հոյակապ՝ վէս կոթողներդ պատուանդան

Օտարաց՝ գահդ՝ յիշատակ,
Եւ փակտըդ կրես պըսակ
Արդ փըշահիւս՝ սեւ նոնի...
Ալ չըկա՛յ վառ թագդ առջի՝
Որուն ականց տեղ անգին՝
Դառնաթախիծ մըտածմանց
Քրտունքներ սառ՝ ֆար կտրած՝
Կնեռոտ փակաւող պնեցին:

Երբոր տեսաւ արիւնլըւայ վարդին ծոց՝
Վարդատարփիկ բուրբուրն դողով թռչեցաւ,
Սուգին փափկիկ թեւն արցունքով թրջեցաւ՝
Սիրատրոփ լանջք կուսից տեսաւ երբ սրախոց...
Լըռեցին ֆնար՝ համբոյր՝ գեղգեղ եւ մըմունջ,
Հրածե՛շտ տիրեց... եւ սիրակաթ շուրթեր մունջ
Համբուրեցին սեւ հողեր՝ ժայռ եւ ալիք,
Բոյլ բոյլ՝ բիր բիր ոգիք թըռան տրտմալիք:

Մասեաց մուսայֆ դողահար՝

Թողին պսակ եւ քրնար.

Դաշտեր՝ ձորեր եւ սարեր՝

Ալիֆ՝ ժայռեր եւ սառեր՝

Հէ՛գ Հայրենիք Հայաստա՛ն,

Ըգֆե՛գ Ըգֆե՛գ ողբացին՝

Որ ուրացողք քեզ բացին

Բիւր բիւր՝ սեւ սեւ գերեզման:

Հայն էր որ թագըդ գըլորեց փայլարձակ,

Եւ ալեւոր ֆակտիդ բարդեց սեւ ամպեր,

Յետոյ վայեց՝ երբ գերեզման կըշտապէր,

Այլ շնչասպառ էր՝ չ'ունէր ձեռքը կայծակ՝

Որ այն ամպերն փոթորկաբեր փարատէր,

Եւ Հայրենիքն շղթաներէ ազատէր.

Նոնեաց խորքը մահուան շունչը սօսափեց,

Սոսկմամբ ցնորած Հայն իր երկրէն խուսարեց.

Թողուց աւեր եւ արիւն,

Թաղեց հոն փառք եւ աւիւն.

Արդ կը տեսնէ բօթարեր

Ներկայն՝ նիգ մը չը թափեր,

Հայաստա՛ն, քեզ փրկելու,

Անգգայ դարձած դարէ դար՝

Չը յիշեր քեզ, չը փութար

Քեզ անձկանօք գրկելու:

1868

ԿՈՅՄՆ ԼՔԵԱԼ

Հալեց սառեր գարնան արեւ,

Ոսկի մատամբք ծաղիկ՝ տերեւ

Յանեց, ցրուեց ամպ ու բալ փոյթ.

Պարգեց աստեղց կարմարն կապոյտ.

Ո՛հ, ինչո՞ւ կուսին

Նայուածքն է մըքին:

Ոսկի սփռեց լեռանցն արփի,

Ծիծաղեցաւ լուսինն յ'ալի,

Կա՛յծ ու ծիծաղ, ծաղիկն համբուն,

Մասեաց մուսայֆ դողահար՝
 Թողուցին պսակ եւ քրնար.
 Դաշտեր՝ ձորեր եւ սարեր՝
 Ալիֆ՝ ժայռեր եւ սառեր՝
 Հէ՛գ հայրենիք Հայաստա՛ն,
 Ըգֆե՛գ ըգֆե՛գ ողբացին՝
 Որ ուրացողք քեզ բացին
 Բիւր բիւր՝ սեւ սեւ գերեզման:

Հայն էր որ թագը գըլորեց փայլաբձակ,
 եւ ալեւոր նակտիդ բարդեց սեւ ամպեր,
 Յետոյ վայեց՝ երբ գերեզման կըշտապէր,
 Այլ շնչասպառ էր՝ չ'ունէր ձեռքը կայծակ՝
 Որ այն ամպերն փոքորկաբեր փարատէր,
 եւ հայրենիքն շղթաներէ ազատէր.
 Նոնեաց խորքը մահուան շունչը սօսափեց,
 Սոսկմամբ ցնորած՝ Հայն իր երկրէն խուսաբեց.
 Թողուց աւեր եւ արիւն,
 Թաղեց հոն փառք եւ աւիւն.
 Արդ կը տեսնէ բօթաբեր
 Ներկայն՝ նիգ մը չը թափեր,
 Հայաստա՛ն, քեզ փրկելու,
 Անգգայ դարձած դարէ դար՝
 Զը յիշեր քեզ, չը փութար
 Քեզ անձկանօք գրկելու:

1868

ԿՈՅՆՆ ԼՔԵԱԼ

Հալեց սառեր գարնան արեւ,
 Ոսկի մատամբք ծաղիկ՝ տներու
 Յանեց, ցրուեց⁽¹⁾ ամպ ու բալ փոյր,
 Պարզեց աստեղց կարմարն⁽²⁾ կապոյտ.
 Ո՛հ, ինչո՞ւ կոյսին⁽³⁾
 Նայուածքն է մըքին:

Ոսկի սփռեց⁽⁴⁾ լեռանցն արփի,
 Ծիծաղեցաւ լուսինն յ'ալի,
 Կա՛յծ ու ծիծաղ, ծաղիկք⁽⁵⁾ համբուն,

(1) էֆս. ցրուեց: (2) Ապահովաբար անփութութեան վրէպ: Ա. տետրակին մէջ՝
 կամար: էֆս. կամարն: (3) էֆս. կուսին: (4) էֆս. սրփռեց: (5) էֆս. ծաղիկն:

Թերթեր՝ ուր սէր կարդայ գումարուն .

Ո՛հ, ինչո՞ւ գումատ

է կոյսին նակատ :

Բուրբուրն քառեր քառուտ քփին՝

Գեղգեղէ գե՛լ աղիօք սրտին .

Թոչունք մըքին անտառաց խոր

Չայնակցին, հեշտ սիրոյ ժրխո՛ր . . .

Ո՛հ, ինչո՞ւ լինի

Լուռ կոյս լեզուանի :

Ալիք սիրոյ ցոյց տան ձայն՝ նետ,

Մըմունք՝ նայուածք տանելով հետ,

Ջըրբէ կերքան ծաղկոտ մարմանդ

Թօք՝ խոտէն հովն աղամանդ :

Ո՛հ, ինչո՞ւ արտառք

Թափէ կոյսն ի սուգ :

Ի դրանց ոսկի արեւելին՝

Իջներ գեփիւռ ցօղիկ հեշտին՝

Ծաղկանց՝ ալեաց՝ քերթից համբոյր

Տալով՝ սահին թողլով համբոյր :

Ո՛հ, ինչո՞ւ հառաչ

Հանէ կոյսին լանջ :

Ո՛ կոյս, ինչո՞ւ այսպէս տրտում

Սամոյր հոպոպֆդ արտասուաթուրմ

Դէմքդ սիրուն ծածկեն, վերցո՛ւր

Ճակատդ, շնչէ սէր՝ լոյս ու բոյր .

Անկողինդ ծաղկունք

Աստղեր քեզի շուք :

— Սիրէի ես աստղերն երկնի,

Ալին գիս ցոյց տար գեղանի,

Վայլէր ծաղիկ նակտիս անսուգ,

Ջեփիւռն ուներ հեշտ փըսփըսուք .

Մատնելու գկուսիկ

Հրապո՛յրք խաբուսիկ» :

1870

Թերթեր՝ ուր սէր կարդայ գուարթուն:

Ո՛հ, ինչո՞ւ գումատ

է: կոյսին⁽⁶⁾ նակատ:

Բուրբուրն քառեր քառուտ քփին⁽⁷⁾

Գեղգեղէ գե՛լ աղիօք սրտին⁽⁸⁾:

Թռչունի⁽⁹⁾ մըքին անտառաց խոր

Չայնակցին, հեշտ սիրոյ ժըխո՛ր...

Ո՛հ, ինչո՞ւ լինի

Լուռ կոյս լեզուանի:

Ալիք սիրոյ ցոյց տան կայծ⁽¹⁰⁾ նետ,

Մըմունջ⁽¹¹⁾ նայուածք տանելով հետ,

Ջըրել կերքան ծաղկոտ մարմանդ,

Թօքվէ խոտէն հովն աղամանդ:

Ո՛հ, ինչո՞ւ արտաւ

Թափէ կոյսն ի սուգ:

Ի դրանց ոսկի արեւելին՝

Թռչտելով⁽¹²⁾ սիւգեր հեշտին՝

Ծաղկանց՝ ալեաց՝ քերթից համբոյր

Տալով՝ սահին քողով համ՝ բոյր:

Ո՛հ, ինչո՞ւ հառաչ

Հանէ կոյսին⁽¹³⁾ լանջ:

Ո՛ կոյս, ինչո՞ւ այսպէս տրտում⁽¹⁴⁾

Սամոյր հոպոպէդ արտասուաքորմ

Դէմքդ սիրուն ծածկեն, վերցո՛ւր

Ճակատդ, շնչէ⁽¹⁵⁾ սէր՝ լոյս ու բոյր:

Անկողինդ ծաղկունք,

Աստղեր քեզի շուք:

— Սիրէի ես աստղերն երկնի,

Ալին գ՛իս ցոյց տար գեղանի,

Վայլէր ծաղիկ ֆակտիս անսուգ,

Զեփիւռն ունէր հեշտ փըսփըսուք:

Մատնելու գկուսիկ⁽¹⁶⁾

Հրապո՛յրք խաբուսիկ⁽¹⁷⁾»:

1870

(6) է.ֆ. կուսին: (7) է.ֆ. թրթրին: (8) է.ֆ. աղեօք սրտին: (9) է.ֆ. թռչունի:

(10) է.ֆ. ժայռ: (11) է.ֆ. Մըմունջ: (12) է.ֆ. Թռչունի: (13) է.ֆ. կուսին: (14)

է.ֆ. տրտում: (15) է.ֆ. շնչէ: (16) է.ֆ. ըզկուսիկ: (17) է.ֆ. կը պակսի չակերտք:

ՆԱՅՈՒԱԾՔ ՄԸ

Ամբան տապէն ես խոնջած՝
Թառաւորի մը բիւր բիւր կայծ
Տերեւներուն շուքն ինկած՝
Ո՛րչափ սիրեմ շունչն հովտաց՝
Մեղմիկ
Հողմիկ:

Արշալոյսին կանուխեկ՝
Ո՛րչափ սիրեմ՝ ոտքս մերկ
Կոխելով մարգ ծաղկաներկ՝
Լրացուելու գտնել մէկ
Յստակ
Վրտակ:

Երբ միայնակ ես գամ ման,
Ո՛րչափ սիրեմ՝ կրակներս մերկ
Ներշնչելու սէրս անծայն՝
Հոտոտելու կոյսի նման՝
Քաղցրիկ
Ծաղիկ:

Երբ հովանի աստղագարդ,
Ըլլայ երկնից գմբէքարդ,
Ո՛րչափ սիրեմ ի սաղարթս,
Երբ կը հիւսէ երգ ի վարդ
Թրքրակ
Սոյտակ:

Բայց գ'աստեմ չ'եմ փոխեր բնաւ
Մէկ նայումսդին հետ անքաւ՝
Թէ յուղարկէ ինձ հեշտեաւ
Իր աչերէն վառու սեաւ՝
Լուսիկ
Կուսիկ:

ՆԱՅՈՒԱԾՔ ՄԸ

Ամբան տապեն ես խոնջած՝
Թառուտի մը բիւր բիւր կայծ
Տերեւներուն շուքն ինկած՝
Ո՛րչափ սիրեմ շունչն հովտաց՝
Մեղմիկ
Հողմիկ:

Արշալոյսին⁽¹⁾ կանուխիկէ՝
Ո՛րչափ սիրեմ՝ ոտքս մերկ
Կոխելով մարգ ծաղկաներկ՝
Լըւացուելու գտնել մէկ
Յտակ⁽²⁾
Վըտակ:

Երբ միայնակ ես գամ ման,
Ո՛րչափ սիրեմ կրակներս այն⁽³⁾
Ներշնչելու⁽⁴⁾ սէրս անձայն՝
Հոտուտելու կոյսի նման՝⁽⁵⁾
Քաղցրիկ
Ծաղիկ:

Երբ հովանի աստղագարդ,
Ըլլայ երկնից գմբեքարդ,
Որչափ սիրեմ ի սաղարթս⁽⁶⁾
Երբ կը հիւսէ երգ ի վարդ
Թրքրակ⁽⁷⁾
Սոխակ:

Յայց ասանկ չ'եմ փոխեր բնա
Մէկ նայումսին հետ անբա՝
Թէ յուզարկէ ինձ հեշտեալ
Իր աչերէն վառ ու սեալ՝
Լուսիկ
Կուսիկ:

1871

(1) Է. Բ. Արշալուսին: (2) Է. Բ. Յտակ: (3) Է. Բ. Մերկ: (4) Է. Բ. Ներշնչելու: (5) Է. Բ. Կոյսի նման: (6) Ա. Տարակին մէջ՝ ի սաղարթ: (7) Է. Բ. Թրքրակ: (8) Վերջին այս տունը կը գտնուի Բ. Տարակէն պակաս 19-20 էջերուն վրայ: Կ'արտագրենք դայն Ա. Տարակի համեմատութեամբ:

Ն Ո Ւ Ա Փ

Է. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ^(*)

Պատոներ են Հայոց դաշտերն արիւնոտ,
Հայկազն հրսկայից կրմախֆ կայրեն յոտն,
Մոխրոտ ու մամոտ աւերակֆ խայտան,
Մասիս բարձեր է վեհ փակտէն պատան.

Յիշատակն Հայն կը կանչէ,
Հայն Հայաստան կը կանչէ:

Զինու՛ր Սիրոյ, դրօշդ ծալ ծալ ծրփացո՛ւր,
Սորվինք խաչովդ՝ սէր, քան թէ փայլել սուր.
Հեշտ արցունք քափեն սառֆ Մասեաց սարին՝
Երբ Հայեր աննեղ իրարու փարին.

Հայաստանը դեռ ողջ է՝
Թէ Հայն միշտ Հայր կանչէ:

Հայրենեաց տըխուր մէջ աւերակաց՝
Հուր հոգի մ'ըսկէր կանթե՛ղ սիրակայծ.
Միշտ դէպ 'ի հէֆ Հայն տանէր քայլ յառաջ,
Նա աղեաց խորն՝ Հայն, կուրծն էր գամած խաչ.

Ըսին թէ Հայն գայն կանչէ,
Սէ՛ր է, նոնեաց լոկ ձայն չէ:

Ծովե՛զր, որ սիրոյ նախ տուիր արձագանգ,
Արիւն չը ծրծած հողդ, չը քափած գանկ,
Բաժակֆ հնչեցին՝ ո՛չ սեւ քնդանօր.
Հիւսեցան կամարֆ դափնեաց սիրայօղ.

Սեւ վէտ յափունդ թէ հնչէ,
Հէֆ Հայն եղբայրն կը կանչէ:

Դառն են արցունքով մեր սիրոյ քաժակֆ,
Սիրոյ դրօշֆ՝ մեր քերք արցունքոտ լաչակֆ,
Թէ չերդնումֆ, եղբա՛րֆ, յիշել զՀայաստան,
Արեամբ եւս պահել պատին Հայոց տան,

Կը տառապի՛ Հայրենիֆ,
Կամ Հա՛յ ըսուինք կա՛մ մեռնինք:

1870

(*) Կը պակսի Ֆելէկեան հրատարակութեան մէջ: Առաջին անգամ Թէոդիկ տպած է «Ամենուն Տարեցոյց»-ին մէջ (1914, էջ 19), կցելով նաեւ վերջին տունին, ինչպէս եւ Ա. Տեարակի կողմի գծագրութեան լուսանկար պատնէմները: Թէոդիկի այս հրատարակութիւնն է հոս տրուածը: Վ. Թերզիպաշեան գայն արտասուած է իր մեմագրութեան մէջ («Պետրոս Գուրեան», Երեւան, 1959, էջ 190), քանի մը սխալներով:

Ն Ո Ի Ա Գ

Է. ՏԱՐԵԴԱՐՉԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ^(*)

Պատուեր են Հայոց դաշտերն արիւնոտ,
 Հայկազն հրակայից կրմախֆ կայքեն յ'սուն,
 Մոխրոտ ու մամոռտ աւերակֆ խայտան,
 Մասիս բարձեր է վեհ ճակտէն պատան.
 Յիշատակն Հայն կը կանչէ,
 Հայն Հայաստան կը կանչէ:

Զինւո՛ր Սիրոյ, դրօշդ ծալ ծալ ծփացո՛ւր,
 Սորվիմք խաչովդ սէր՝ 'քան թէ փայլել սուր,
 Հեշտ արցունք քափեն սառֆ Մասեաց սարին՝
 Երբ Հայեր աննենգ իրարու փարին.
 Հայաստանը դեռ ողջ է՝
 Թէ Հայն միշտ Հայը կանչէ:

Հայրենեաց տըխուր մէջ աւերակաց՝
 Հուր հոգի մ'ըսկէր՝ կանքե՛ղ սիրակայծ,
 Միշտ դէպ 'ի հէֆ Հայն տանէր քայլ յառաջ,
 Նա աղեաց խորն Հայն՝ կուրծն էր գամած խաչ.
 Ըսին թէ Հայն գայն կանչէ,
 Սէ՛ր է, նոնեաց լոկ ձայն չէ:

Ծովե՛զր, որ սիրոյ նախ տուիր արձագանգ,
 Արիւն չը ծրծած հողդ՝ չը քաղած գանկ,
 Բաժակֆ հնչեցին՝ ո՛չ սեւ քնդանօք,
 Հիւսեցան կամարֆ դափնեաց սիրայօղ.
 Սեւ վէտ յափունսդ թէ հնչէ,
 Հէֆ Հայն եղբայրն կը կանչէ:

Դառն են արցունքով մեր սիրոյ բաժակֆ,
 Սիրոյ դրօշ՝ մեր քերք արցունքոտ լաչակֆ,
 Թէ չերդնումք, եղբա՛րք, յիշել զՀայաստան,
 Արեամբ եւս պահել պատին Հայոց տան:
 Կը տառապի՛ Հայրենիք,
 Կամ Հա՛յ ըսուինք կամ մեռնինք:

1870

(*) Կը պակսի Բ. Տետրակէն (բաժած 19-20 էջեր): Կ'արտագրենք Ա. Տետրակի՛ն

մէջ գտնուողը, որմէ առած է նմանապէս Թէոդիկ:

ՀԺԺԻՆՔ

Երբոր վարդի փունջք հայեցի՝
Ծրլան տժգոյն նակտիդ վերել,
Խոնարհեցիր աչերդ արել,
Բեզ այն օրէն ես սիրեցի:

Թերթեր յուզող սիւզի մը պէս՝
Թըռար սրտիս ծալքերն քօրվել,
Բընարի մը կըրակէ քել՝
Բեզ ձրգեցիր դու աղիքէս:

Արդ կը փախչիս ինձմէ սիւզի
Պէս, շուքըդ տաս լոկ քընարիս,
Գիսաստղի պէս բաց կ'նազիս՝
Հովին տըւած մագերդ ոսկի:

Երբ աստղալոյց գիշեր է գով,
Շրջագայիս, ո՛ր սիրելի,
Գլտե՞ս քէ սիրտս ս՞րչափ մաշի՝
Բոյ հմայող հայեցումով:

Գայ սիւզն գով քեզ այցելու,
Նային քեզի աստղերն ազատ,
Ըստուերին մէջ մինակ ու գատ՝
Ես կը դողամ քեզ մօտելու:

Ո՛հ, քող երթա՛յ սիւզն իր ծաղկոց,
Նային աստեղք քող յ'Ովկէան,
Եւ քող մէկ մ'ե՛ս ալ դալկանա՛մ
Մէջ նայումս քիչ կըակուրոց:

Մահիկն երբոր շառագունած
Իջնէ լեռնէն ի հորիզոն,
Ալ կ'անհետիս, չ'ես շրջեր հոն՝
Կաշխ՝ հովին՝ աստղին դիմաց:

Շիրմաց մէջի ցուրտ ցուրտ ծառեր
Կը փըսփըսան մեռելոց հետ,
Սրտիս քելերն իմ դառնաղէտ
Տան արձագանգ մահահրաւեր:

0781

ՀԺԺԻԻՆՔ⁽¹⁾

Նրադած են լոյս ու ժըխոր,
Դադրած շրշխնիք սրտերս մունջ
Արդ կը քաղուին համբոյր՝ մրմունջ՝
Աստեղագարդ անդունդին խոր:

Քոյ քայլերուն խշրտո՞ւք յարգանքով
Կը մրմնջէ դեռ ականջիս, զո՞նք քոյ
Հեծկլտալով իջնէ հոգիս
Արօսալից անդունդ մ'ի վար:

1871

ՅՕՆԻԿՔ

Մինակ էր.
Վարդ մ'ըզգօն
Մատուցի
Ներս ձօն:

Շիկնեցաւ
Նէ գրաբք՝
Կ'ընդունէր
Երբ իմ վարդ:

Ներս քով
Վարդն ո'րչափ
Էր անշուք՝
Գունաքափ

Նոյնպէս ձօնս
Համբոյրին՝
Զ'որ տրաւ՝
Զ'էր բնաւ գին:

1871

Նրադած են լոյս ու ժըխոր,
Դադրած շրշիւնք կանանց՝ անմոռնջ
Արդ կը քաղուին համբոյր՝ մըմունջ՝
Աստեղագարդ անդունդին խոր:

Շրջագգեստիդ խշրտուին յար
Կը փըսփըսայ դէռ ականջիս,
Հեծկլտալով⁽⁵⁾ իջնէ հոգիս
Արտօսըալից անդունդ մ'ի վար...:

1871

(5) էջս. Հեծկլտալով:

20 Ն Ի Կ Ք

Մինակ էր.
Վարդ մ'ըզգօն
Մատուցի
Ներա ձօն:

1871

Շիկնեցաւ
Նէ զըւարք՝
Կ'ընդունէր
Նրբ իմ վարդ:

1871

Ներա քով
Վարդն ո՛րչափ
էր անշուք՝
Գունաքափ
Նոյնպէս ձօնս
Համբոյրին՝
Զ'որ տըւա՝
Զ'էր բնաւ գին:

1871

ՄԱՆՈՒԿՆ ԱՌ ԽԱԶ

Ո՛վ խաչափայտ
Դու քառաթեւ՝
Որոյ նակատ
Սիրոյ արեւ՝
Գամված Յիսուս՝
Փըչեց խոնարհ
Հոգի եւ լոյս
Սէր ընդ աշխարհ,
Ընդունէ՛ իմ հոգիս, հեգիկ փառանաճանչ,
Թեւերուդ տակ, եւ սորվեցուր ինծի հաւատ,
Սէր՝ յոյս, որով միշտ քաբախէ իմ փափուկ լանջ,
Եւ փարատէ՛ լուսովդ խաւարն սրտէս վըհատ.
Սորվիմ աղօթք
Դառնալ քեզի՝
Երբ խութից ոտք
Իմ հանդիպի
Սեւ Սատանին՝
Որ ճգնի միշտ
Դիւթել զ'հոգին
Ի մութ՝ ի վիշտ:

1871

ԻՅԻՒԹԷ

Ո՛հ, ի՞նչ ես դու, սէ՞ր, երկնի հո՞ւր, կամ ժըպի՞տ...
Զ'ունի երկին աչացդ կայծերն ու կապուտ,
Վարդը չ'ունի քու լանջդ անբիծ՝ լուսափթիթ,
Զ'ունի լուսինն վարդերն շիկնոտ այտերուդ:

Գիշերն երկնի կայծից՝ լուսնոյն սիրադէմ,
Յերեկն ալեաց՝ ծաղկանց ժպտիս... մէկո՛ւն գէթ...
Իսկ քեզ համար ես արցունքով կ'աղօթեմ,
Դու չ'ես շնորհեք նայուածք մ'ինձ հուր աչերէդ:

Արդեօք էա՞կ մ'ես՝ քէ՛ երկնի զըւարթուն,
Կը նախանձին փայլիդ վրայ վարդ՝ լուսնակ.

1871

ՄԱՆՈՒԿՆ ԱՌ ԽԱԶ

Ո՛վ յսաչափայտ
 Դու քառաթե՛ւ՝
 Որոյ նակատ
 Սիրոյ արեւ՝
 Գամված Յիսուս՝
 Փըչեց խոնարհ
 Հոգի եւ լոյս
 Սէր ընդ աշխարհ,
 Ընդունե՛ւ իմ⁽¹⁾ հոգիս հեգիկ փառանաւանչ
 Թեւերուդ տակ եւ սորվեցո՛ւր ինձի հաւատ՝
 Սէր՝ յոյս որով միշտ բաբախէ իմ փափուկ լանջ,
 Եւ փարատե՛լ լուսովդ խաւարն սրտէս վրիւտ.
 Սորվիմ աղօթք
 Բառնալ⁽²⁾ քեզի՝
 Երբ խութից ոտք
 Իմ հանդիպի
 Սեւ Սատանին՝⁽³⁾
 Որ ճգնի միշտ
 Դիւքել գ՛հոգին
 Ի մութ՝ ի վիշտ:

1871

(1) է. Բ. Շնորհալէ՛ւ իմ: (2) է. Բ. Դառնալ: (3) է. Բ. սատանին:

ԻՑԻՒԹԷ

Ո՛հ, ի՞նչ ես դու, սէ՞ր, երկնի հուր կամ ժրպի՞տ...⁽¹⁾
 Զ՛ունի երկին աչացդ կայծերն ու կապուտ,⁽²⁾
 Վարդը չ՛ունի քու լանջդ ամբի՛ծ՝ լուսափրփր.⁽³⁾
 Զ՛ունի լուսինն վարդերն շիկնոտ այտերուդ:

Գիշերն երկնի կայծից՝ լուսնոյն սխրադէմ,⁽⁴⁾
 Յերեկն այեաց՝ ծաղկանց ժպտիս... մէկո՛ւն գէթ...
 Իսկ քեզ համար ես արցունքով կ՛աղօթեմ,
 Դու չ՛ես շնորհեր նայումս մ՛իմն հուր աչերէդ:

Արդեօք էա՞նք մ՛ես քէ երկնի զըւարթուն,⁽⁵⁾
 Կը նախանձին փայլիդ վրայ վարդ՝ լուսնակ.

(1) է. Բ. Ո՛հ, ի՞նչ ես դու, սէ՞ր երկնի հոգի կամ ժրպիտ...: (2) է. Բ. կապուտ:

(3) է. Բ. լուսափրփր...: (4) է. Բ. սխրադէմ: (5) է. Բ. զըւարթուն:

Ձայնիկդ ապշած լըսելով փաղցր ու թրթրուն՝
Նոներու մէջ սըգայ լըռիկ լուսինեակ:

Ծնէի իցի՛ւ թ'հեւացող հով մ'անուշիկ,
Եւ գգուելով երազի ֆակտիդ այդ անսուգ՝
Տայի շունչըս շուրթերուդ մէջ ես յուշիկ՝
Լոկ սրբելով, թէ շողար աչքդ արտասուք:

Պարտեզդ իցի՛ւ թէ փթթէի վարդ լացող,
Եւ երբ գայիր այգուն շաղին ժպտով պերն՝
Գունովս ներկել այտերդ՝ թափել գոգդ իմ ցօղ,
Վերջին շնչիկս ի գիրկդ առներ ել եւ էջ:

Բղխէի ես իցի՛ւ թ'առու մը վընիտ,
Եւ երբ յուշիկ գայիր մօտ իմ եզերքին՝
Յոլանար իմ հայելոյն մէջ քու ժըպիտ՝
Պղտորելով կապոյտ ալիքս՝ ցամփէին:

Ա՛հ, իցի՛ւ թէ լինէի ես նառագայթ,
Շողշողայի դէմքիդ վըրայ վայրիկ մի,
Խաբէի քեզ թ'ես աւելի գեղազարդ,
Ի'անուշաբոյր մագերուդ մէջ մարէի:

Այլ ո՛չ, անգո՛ւթ, եթէ տըւիր մէկուն սէր,
Իցի՛ւ թ'անոր գերեզմանին փարն լինիմ,
Եւ դու թօշնած գաս շնչե՛լ շուրջս... արտասուե՛լ...
Քեզ հըպելու համար հարկ լոկ գոլ շիրիմ...:

1867

Զայնիկդ⁽⁶⁾ ապշած լըսելով ֆաղցր ու թրթրուն՝⁽⁷⁾
Նոնեբու մէջ կ'սըգայ լըռիկ լուսինեակ:⁽⁸⁾

Ծնէի իցի՛ւ թ'հեւացող հով մ'անուշիկ,
Եւ գգուելով երազի ֆակտիդ այդ անսուգ՝
Տայի շունչըս շուրթերուդ մէջ ես յուշիկ՝
Լոկ սրբելով՝ եթէ շողար աչքդ արտաւ:⁽⁹⁾

Պարտեգդ իցի՛ւ թէ փթթէի վարդ լացող,
Եւ երբ գայիր այգուն շաղին ժպտով պերն՝
Գունովս⁽⁹⁾ ներկել այտերդ՝ թափել գոգդ իմ ցօղ,
Թոռմէի գիրգ ձեռքդ տայի կեանքիս վերջ:⁽¹⁰⁾

Բղիւնէի⁽¹¹⁾ ես իցի՛ւ թ'առու⁽¹²⁾ մը վընիտ,
Եւ երբ յուշիկ նստած⁽¹³⁾ մօտ իմ եզերքին՝
Յուանար իմ հայելւոյն մէջ քու ժըպիտ՝
Պղտորելով կապոյտ ալիքս՝ ցամփէին:

Ա՛հ, իցի՛ւ թէ լինէի ես ֆառագայթ,
Շողշողայի դէմքիդ վըրայ⁽¹⁴⁾ վայրիկ մի,
Խաբէի քեզ թ'ես աւելի գեղազարդ,
Ի'անուշաբոյր մագերուդ մէջ մարէի:

Այլ ո՛չ, անգո՛ւթ, եթէ տըւիր մէկուն սէր,
Իցի՛ւ թ'անոր գերեզմանին ֆարն լինիմ,
Եւ դու թօշնած գաս շնչե՛լ շուրջս... արտասուե՛լ...
Քեզ հըպելու համար հարկ լոկ գոլ շիրիմ...:

1867

(6) Էֆս. Զայնիկդ: (7) Էֆս. լսելով քաղցր ու թրթրուն: (8) Էֆս. Նոնեբու մէջ
սգոյ լըռիկ լուսինեակ: (9) Էֆս. Գունով: (10) Էֆս. Վերջին շնչիս ի գիրքդ ասնէր
էլեւէջ: (11) Էֆս. Բղիւնէի: (12) Էֆս. Թէ առու: (13) Էֆս. գայիր: (14) Էֆս. վրայ:

ՍԻՐԵՑԻ ՔԵԶ

Շաղի՝ շողի ժամֆ էին,
վարդից հրդեհ կար յ'երկին՝
Փոխան ամպոց հուր հիւսփի,
Տեղա՛ր մարգրիտ՝ եւ ոսկի:

Թառուտփի մը խոր ծաղկոտ
Հնկողմանած նըւաղկոտ՝
Կը հեւայիր դու տժգոյն,
Ամբան սիւփի մը հանգոյն:

Աչերդ սիրոյ Ատրուշան...
Եւ մատներովդ գերք շուշան՝
Կը փետտէիր ծաղիկ մի,
Յառած շողից աչքդ երկնի:

Հիանայի՝ թէ ի՛նչպէս
Փետտել թերթեր վարդին վէս՝
Եւ թափքըփել ի բոյ գիրկ
Զօրէին մատուցող գիրգ:

Եւ նըւաղկոտ այդ աչեր
Նըշուլէին նո՛ր եթեր,
Եթեր մ'աստեղց՝ ուր փոխան
Հրաշէկ սրլաֆֆ կը շողան:

Ըրիր աչացդ մէկ կայծին
Եւ մէկ վանկիդ գ'իս գերին,
Շղթայեցեր գ'իս, ա'նգուր,
Նշոյլներովն վեհ հոգւոյդ:

Թո՛ղ սիրտս, ինձմէ գնա հեռի,
Զ'ուզեմ հոգւոյս թագուհի
Քեզ՝ որոյ կուրծն վարդի թերթ՝
Այլ *կըբանի* սիրտն է գէթ:

ՍԻՐԵՑԻ ՔԵՉ

Շաղի՝ շողի ժամֆ էին.
Վարդից հրդեհ կար յ'երկին՝ (1)
Փոխան ամպոց հուր հիւսփ.
Տեղա՛ր մարգրիտ եւ ոսկի:

Թառուտփի մը խոր ծաղկոտ
Ընկողմանած նըւաղկոտ՝ (2)
Կը հեւայիր դու տժգոյն,
Ամբան սիւփի մը հանգոյն:

Աչերդ սիրոյ Ատրուշա՛ն...
Եւ մատներովդ գերք շուշան՝
Կը փետտէիր ծաղիկ մի,
Յառած շողից աչքդ երկնի:

Հիանայի քէ ի՛նչպէս
Փետտել քերքեր վարդին վէս՝
Եւ քափքըփել քու գիրգ գիրկ
Կը գորէին մատներդ գիրգ: (3)

Եւ նըւաղկոտ այդ աչեր
Նըշուէին նո՛ր եքեր,
Եքեր մ'աստեղց ուր փոխան
Հրաշէկ սըլաֆֆ կը շողան:

. (4)

Ըրիր աչացդ մէկ կայծին
Եւ մէկ վանկիդ գ'իս գերին,
Շղթայեցիր (5) գ'իս, անգո՛ւք,
Նշոյլներովն վեհ հոգւոյդ:

Թո՛ղ սիրտս, ինձմէ գնա հեռի,
Զ՛ուգեմ հոգւոյս քագուհի
Քեզ՝ որուն (6) կուրծն վարդի քերք՝
Այլ կըրանխոտ (7) սիրտն է գէթ:

(1) էֆս. յերկին: (2) էֆս. նըւաղկոտ: (3) էֆս. եւ քափքըփել ի քո գիրկ/Զօրէին
մատներդ գիրգ: (4) Ա. Տետրակին մէջ կը գտնուի հետեւեալ տունը՝ Դուրեանի կողմէ
չնշուած. Ո՛հ, խոցեցիր իմ սիրտս ալ/Եւ ժպիտդ զըլացա՛ր/Նըշուէումն այն կենսատու
/Այրեաց աւեր սրտերու: (5) էֆս. Շղթայեցիր: (6) էֆս. որոյ: (7) էֆս. կրանխոտ:

Դու որ գիտես լոկ բուրել,
Գիրգ արտերու վերք փորել,
Եւ կը սիրես երբ կարի՛
Քեզ պաշտող սիրտն արունի:

Թաւուտի մը շուք նըսեմ
Երբոր մենիկ արտասուեմ,
Հոն ես դու, կը գտնես գ'իս,
Տերեւներէ՛ն կը խօսիս:

Երբ առուակին մէջ փաղփուն
Կ'ուզեմ մոռնալ դէմքդ, դուն
Դարձեալ հոն կը գտնես գ'իս
Ալիներէն կը ժպտիս:

Երբ կը փախչիմ ժայռ ու սար՝
Ջախջախել սիրտս եւ քնար,
Հովին մէջէն միշտ մնչես՝
Թէ բնաւ գ'իս սիրած չ'ես:

Դրկեմ արտովս արդ ցուրտ հող,
Ի՛ ալ չը դիպիմ քեզի քող,
Կոյս մ'է նաեւ գերեզման...
Կա՞յ խորունկ սիրտ մ'անոր նման...:

1869

Ս Ի Ր Ե Լ

Բոյլ մը նայուածք՝ փունջ մը ժըպիտ՝
Քուրայ մը խօսք դիւքեց իմ սիրտ:

Ես ուզեցի լուռ մենանալ
Սիրել փրփրօք՝ խորշեր քաւուտ,
Սիրել կայծերն երկնի կապուտ՝
Առտւան շաղն՝ երեկուան բալ՝
Հակառակդիս սեւ գիծ կարդալ՝
Խոկալ՝ սուգիլ՝ ըզմայլիլ սուտ:

Ո՛հ, խուրձ մը վարս՝ եղեմ մը շունչ՝
Շրջագգեստ մը շրջեց իմ շուրջ:

Դու որ գիտես լուկ բուրել,
Դիրգ սրտերու վերք փորել,
Եւ կը սիրես երբ կարի՝
Քեզ պաշտող սիրտն արինի:

Թաւուտփի մը շուք նըսեմ
Երբոր մենիկ արտասուեմ,
Հոն ես դու, կը գտնես գ'իս,
Տերեւներէ՛ն կը խօսիս:

Երբ առուակին մէջ փաղփուն
Կ'ուզեմ մոռնալ դէմքդ, դուն
Դարձեալ հոն կը գտնես⁽⁸⁾ գ'իս,
Ալիներէ՛ն կը ժպտիս:

Երբ կը փախչիմ ժայռ ու սար՝
Ջախջախել սիրտս եւ քնար,
Հովին մէջէն միշտ մնչես⁽⁹⁾
Թէ դու⁽¹⁰⁾ բնաւ գ'իս սիրած չ'ես: —

Գրկեմ սրտովս արդ ցուրտ հող,
Ի՛նչ չը դիպիմ քեզի թող.
Կոյս մ'է նաեւ գերեզման...
Կա՞յ խորունկ սիրտ մ'անոր նման...:

1869

(8) էֆս. դրանես: (9) էֆս. մընչես: (10) էֆս. Այս բառը կը պակսի:

Ս Ի Ր Ե Լ

Բոյլ մը նայուածք՝ փունջ մը ժըպիտ՝
Քուրայ մը խօսք դիւքեց իմ սիրտ:

Ես ուզեցի լուռ մենանալ,
Սիրել փրթիթ՝ խորշեր քաւուտ,
Սիրել կայծերն երկնի կապուտ՝
Առտւան շաղն՝ իրիկուան բալ՝
Հակատագրիս սեւ գիծ կարդալ՝
Խոկալ՝ սուգիլ՝ ըզմայիլ սուտ:

Ո՛հ, խուրձ մը վարս՝ եղեմ մը շունչ՝
Շրջագգեստ մը շրշեց⁽¹⁾ իմ շուրջ:

(1) էֆս. շրշեց:

Ես ուզեցի լուկ ու մինակ
Սրտակցիլ ջինջ վրտակին հետ,
Յիշատակի չ'ունի նա հետ,
Սի'րտ մ'որոյ մինչ սուզիմ յատակ,
Գտնեմ գ'իս հոն դժգոյն յատակ,
Գաղտնի'ք մ'ունի — այն' անթիւ վէտ:

Էքեր մը տրուի սրտի լսեցի,
Հծծեց — կ'ուզե՞ս սիրտ, ե'կ ինծի:»

Ես ուզեցի սիրել զեփիւռ
Որ երկնէն քոչի բեկքեկ,
Նա չը սիրեր խոցել երբէ'ք,
Հոգի' մ'որոյ գաղտնիքն է բոյր,
Գիտէ շոյել երազներ բիւր,
Երկնի բոյրն յուշ կ'ածէ առ հէք:

Ո'հ, փունջ մը բոց փրսփրսաց ինձ,
— Կ'ուզե՞ս պաշտել հոգի մ'անբիծ:»

Ես ուզեցի քրնարով մի
Լուկ սիրել հոս՝ հոս դալկահար,
Պաշտել՝ գրկել միայն քրնար,
Սիրող էակ ճանչել գ'անի,
Ըստ իմ քրմաց լարել աղի,
Եւ սրտակցիլ սիրողաբար:

Նէ մօտեցաւ յուշիկ՝ ըսաւ,
— Քրնարդ է ցուրտ սիրտ՝ եւ սէրըդ ցաւ:»

Թօքվեց քեւերն հոգիս մուր,
Հանչեց ըզնէ գեղ ու կըքակ՝
Սիրտն անապա'կ ինչպէս վրտակ՝
Անմե'ղ՝ ինչպէս սիւզ դալկահար՝
Հաւատարի'մ՝ ինչպէս քրնար,
Հրաժեշտ տրուաւ կեանքի մեռակ:

Բոյլ մը նայուածք՝ փունջ մը ժըպիտ՝
Քուրայ մը խօսք դիւքեց իմ սիրտ:

Ես ուզեցի լույս ու միանալ
 Սրտակցի⁽²⁾ ջինջ վրտակին հետ.
 Յիշատակի չ'ունի նա հետ,
 Սի'րտ մ'որուն⁽³⁾ մինչ սուգիմ յատակ,
 Գտնեմ⁽⁴⁾ զ'իս հոն դժգոյն՝ յատակ,
 Գաղտնի'ք մ'ունի — այն՝ անթիւ վետ:

Եթեր մը տրոփ սրտի լսեցի,
 Հծծեց — կ'ուզե՞ս սիրտ, ե'կ ինծի:»

Ես ուզեցի սիրել գեփիւն
 Որ երկնէն թռչի⁽⁵⁾ բեկբեկ,
 Նա չը սիրեր խոցել երբէ'ք,
 Հոգի' մ'որուն⁽⁶⁾ գաղտնիքն է բոյր,
 Գիտէ շոյել երազներ բիւր,
 Երկնի բոյրն յ'ուշ⁽⁷⁾ կ'ածէ առ հէք:

Ո՛հ, փունջ մը բոց փըսփըսաց ինձ,
 — Կ'ուզե՞ս պաշտել հոգի մ'անբիծ:»

Ես ուզեցի ֆրնարով մի
 Լույս սիրել հոս՝ հոս դալկահար,
 Պաշտել՝ գրկել միայն ֆրնար,
 Սիրող էակ ֆանչել գ'անի,
 Ըստ իմ ֆրմաց լարել ադի,
 Եւ սրտակցի սիրողաբար:

Նէ մօտեցաւ յուշիկ, ըսաւ,
 — Քնարդ է ցուրտ սիրտ եւ սէրդ ցաւ:»

Թօթվեց թեւերն հոգիս մուր,
 Հանչեց ըզնէ⁽⁸⁾ գեղ ու կըրակ՝
 Սիրտն անապակ՝ ինչպէս վրտակ՝⁽⁹⁾
 Անմե'ղ՝ ինչպէս սիւզ դալկահար՝
 Հաւատարի'մ՝ ինչպէս ֆրնար,
 Հրածեշտ տըւաւ կեանքի մեռակ:

Բոյլ մը նայուածք՝ փունջ մը ժըպիտ՝
 Քուրայ մը խօսք դիւքեց իմ սիրտ:

1871

(2) Է. Բ. Բրտակցի: (3) Է. Բ. Բ'որուն: (4) Է. Բ. Գտնեմ: (5) Է. Բ. Թռչի: (6) Է. Բ. Գտնեմ: (7) Է. Բ. յ'ուշ: (8) Է. Բ. Սրտակցի մը անցում: (9) Է. Բ. վրտակ: